

O. Franciszek Małaczyński OSB, Tyniec

WKŁAD PIUSA XII W ODNOWĘ LITURGII

Wśród wielu podobieństw między pontyfikatami św. Piusa X i św. Piusa XII na pierwszym miejscu trzeba wymienić osobiste zainteresowanie i popieranie odnowy liturgii. Sam Pius XII przemawiając do uczestników Międzynarodowego Kongresu Duszpasterstwa Liturgicznego odbytego w Asyżu stwierdził: „*Ruch liturgiczny okazał się jako znak opatrnościowy planów Boga na dzisiejsze czasy, jako przejście Ducha św. przez Kościół, aby ludzi bardziej zbliżyć do tajemnicy wiary i bogactw łaski, które spływają na wiernych przez ich czynny udział w życiu liturgicznym*“.

Dostrzegając to działanie Ducha Św. w Kościele, zmarły Papież nie szczędził wysiłków, aby dać ruchowi liturgicznemu jasne podstawy doktrynalne, zapewnić należyte przygotowanie sprawujących liturgię i wskazać im praktyczne drogi doprowadzenia wiernych do lepszego korzystania ze źródeł życia. Encyklika *Mystici corporis Christi* i Instrukcja o muzyce sakralnej i liturgii jakby dwie klamry spinają długi łańcuch dokumentów odnoszących się do liturgii.

W encyklice *Mystici corporis Christi* Ojciec św. położył mocne podstawy pod teologię liturgii, która jest kultem całego mistycznego ciała. Encyklika *Mediator Dei* na zawsze pozostanie wielką kartą liturgii. W tym magistralnym dokumencie Pius XII określił miejsce liturgii w życiu duchowym Kościoła i jej doniosłość w dziele zbawienia i uświęcenia dusz. dopełnieniem encykliki *Mediator Dei* jest encyklika *Musicae sacrae disciplina* zawierająca normy wiążące wszelką sztukę sakralną, a zwłaszcza muzykę.

Ponadto zmarły Papież ogłosił cały szereg dokumentów normujących różne dziedziny liturgii. Jedne z nich miały walor dogmatyczny, inne były świadectwem ojcowskiej troski o zbliżenie wiernych do misterium zbawienia. Epokowe znaczenie dla liturgii mają rozpowszechnienie Mszy popołudniowych, zmiana przepisów o poście eucharystycznym, odrodzenie liturgii W. Tygodnia i wprowadzenie języków narodowych do obrzędów rytuału i czytań Mszy św.

Z imieniem św. Piusa X wiąże się zapoczątkowanie dzieła odrodzenia liturgii, trzeba jednak przyznać, że Pius XII dzięki odczuciu potrzeb chwili i śmiałości decyzji umożliwił urzeczywistnienie pragnień swojego świętego Poprzednika.

W swoich przemówieniach Pius XII czerpał obficie z tekstów liturgicznych, i to nie tylko wtedy gdy przemawiał do specjalistów w tej dziedzinie. Jako biskup Rzymu kilkakrotnie wyznaczył na wielkopostne kazania tematy związane z liturgią, dając przykład oparcia kaznodziejstwa na liturgii.

Trudno byłoby zestawić wszystkie akty Piusa XII odnoszące się do liturgii. Poprzestańmy na chronologicznym zestawieniu najważniejszych dokumentów i przemówień mających znaczenie ogólnno-kościelne.

14. VI. 1941 Instrukcja św. Kongregacji Soboru wzywająca do częstego udziału we Mszy św. i pouczania o niej.
29. VI. 1943 Encyklika *Mystici corporis Christi*, o Kościele.
4. V. 1944 Ustanowienie święta Niepokalanego Serca N. M. P.
30. XI. 1944 Konstytucja Apostolska *Episcopalis Consecrationis* o roli współkonsekratorów.

Papież Pius XII podczas Mszy św.

2. II. 1945 Okólnik św. Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów do Rektorów, Ojców duchownych i Profesorów o właściwym przygotowaniu do odmawiania brewiarza.
24. III. 1945 Motu proprio *In cotidianis precibus*, wprowadzające nowy Psalterz.
14. IX. 1946 Dekret Św. Kongregacji Sakramentów *Spiritus Sancti munera*, o bierzmowaniu w niebezpieczeństwie śmierci.
25. II. 1947 Okólnik Św. Oficjum o sztuce sakralnej.
20. XI. 1947 Encyklika *Mediator Dei*, o liturgii.
30. XI. 1947 Konstytucja Apostolska *Sacramentum Ordinis*, o stopniach, materii i formie sakramentu kapłaństwa.
15. VIII. 1949 List świętej Kongregacji Seminariów i Uniwersytetów o studiach muzyki sakralnej w Seminariach.
9. II. 1951 Dekret św. Kongregacji Obrzędów *Dominicae Resurrectionis vigilia*, o wskrzeszeniu wigilii wielkanocnej.
30. VI. 1952 Instrukcja św. Oficjum o sztuce sakralnej.
6. I. 1953 Konstytucja Apostolska *Christus Dominus* o poście eucharystycznym.
11. X. 1954 Encyklika *Ad coeli Reginam*; ustanowienie święta Najśw. Maryi Panny Królowej.
1. V. 1955 Ustanowienie uroczystości św. Józefa Robotnika.
23. III. 1955 Dekret św. Kongregacji Obrzędów o uproszczeniu rubryk.
16. XI. 1955 Dekret św. Kongregacji Obrzędów *Maxima redemptionis nostrae mysteria*, o reformie liturgii W. Tygodnia.
25. XII. 1955 Encyklika *Musicae Sacrae disciplina*, o muzyce kościelnej.
15. V. 1956 Encyklika *Hauriet aquas*, o czci N. Serca Jezusowego.
22. IX. 1956 Przemówienie do uczestników Pierwszego Międzynarodowego Kongresu Duszpasterstwa Liturgicznego odbytego w Asyżu.
19. III. 1957 Motu proprio *Sacram communionem*, o poście eucharystycznym.
1. VI. 1957 Dekret św. Kongregacji Obrzędów o tabernakulum eucharystycznym.
20. VIII. 1957 Deklaracja św. Kongregacji Obrzędów o starożytnej formie paramentów.
3. XI. 1958 Instrukcja św. Kongregacji Obrzędów o muzyce sakralnej i liturgii.

Pius XII pisał i mówił o liturgii z *obfitości serca*. Jeszcze przed Jego wyniesieniem na Stolicę Piotrową zwracano uwagę

na skupienie z jakim uczestniczył w ceremoniach papieskich. Wiemy, że jako Papież bardzo regularnie odmawiał pacierze kapłańskie w odpowiednich porach dnia. Na zdjęciach podziwialiśmy skupienie z jakim odprawiał Najświętszą Ofiarę i modlił się. Pius XII umiał czerpać ze źródeł, które innym wskazywał. Dlatego z wielką ufnością powtarzamy z Kościołem prośbę: „*ut qui Christi vices in terris gerebat sanctorum Pontificum consortio perpetuo agregetur*“.

O. FRANCISZEK MAŁACZYŃSKI OSB.